C/2024/7425

12.12.2024

NÕUKOGU SOOVITUS,

3. detsember 2024,

suitsu- ja aerosoolivaba keskkonna kohta, millega asendatakse nõukogu soovitus 2009/C 296/02

(C/2024/7425)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 168 lõiget 6,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

ning arvestades järgmist:

(1) Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) andmetel on kokkupuude teisese tubakasuitsuga liidus suremuse, haigestumuse ja puuete laialt levinud põhjustaja. Kokkupuude tuleneb tubaka tarbimisest, mis on jätkuvalt peamine välditavate vähivormide põhjus, kusjuures 27 % kõigist vähivormidest seostatakse tubakaga.

(2) Tubaka tarbimine on endiselt laialt levinud nii mujal maailmas kui ka liidus. 2023. aastal oli Euroopa Liidu elanikkonna hulgas suitsetajaid hinnanguliselt 24 % ([1]).

(3) Suitsetamise aastane üleilmne majanduslik kulu oli 2012. aastal hinnanguliselt 1,4 triljonit USA dollarit, mis moodustab 1,8 % maailma sisemajanduse koguproduktist (SKP). Juba 2009. aastal läks suitsetamine ELile maksma 544 miljardit eurot, mis on ligikaudu 4,6 % EL 27 summaarsest SKPst ([2]).

(4) On asjakohane aidata kaasa suitsetajate määra vähendamisele liidus kooskõlas Euroopa vähitõrje tegevuskava ([3]) eesmärgiga saavutada tubakavaba põlvkond, kus liidu elanikkonnast tarvitab tubakatooteid 2040. aastal vähem kui 5 %.

(5) WHO tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsioon (FCTC) töötati välja sooviga edendada tõhusat ja terviklikku rahvusvahelist reaktsiooni ülemaailmse tubakaepideemia levikule. FCTC artikli 8 kohaselt peavad selle osalised tagama tõhusa kaitse teisese tubakasuitsu eest töökohtadel, ühistranspordis ja siseruumides; FCTC-le lisatud suuniste eesmärk on aidata osalistel täita nimetatud artiklist tulenevaid kohustusi.

(6) Euroopa tubakatoodete tarbimise piiramist käsitlevas strateegias, mille võttis vastu WHO Euroopa piirkondlik komitee 2002. aasta septembris, soovitati liikmesriikidel tagada kodanike õigus suitsuvabale keskkonnale, sealhulgas muutes avalikud kohad, töökohad ja ühistranspordi suitsuvabaks, keelates suitsetamise alaealistele mõeldud õppeasutuste välialadel, kõigis tervishoiuteenuse osutamise kohtades ja avalikel üritustel ning liigitades keskkonnas esineva tubakasuitsu kantserogeenide hulka ([4]).

(7) Uudsete toodete teisesel heitel võib olla tervisele kahjulik mõju. WHO rõhutab, et uudsete toodete teisese heite tulemusena võivad inimesed puutuda kokku potentsiaalselt kahjulike tahkete osakeste ja peatähtsate toksiliste ainetega.

([1]) Eurobaromeetri eriuuring nr 539, 2023. Eurooplaste suhtumine tubakasse ja sellega seotud toodetesse. ISBN: 978-92-68-07599-9.
([2]) Health Promotion (who.int), Tobacco and Smoking, | Knowledge for policy (europa.eu).
([3]) Komisjoni teatis „Euroopa vähktõvevastase võitluse kava“, COM(2021) 44 final.
([4]) Maailma Terviseorganisatsioon. 2002. „European Strategy for Tobacco Control“. https://iris.who.int/handle/10665/107455

(8) WHO ([5]) ([6]) ([7]) tõi hiljuti uudsete toodetega seotud probleemide hulgas esile teiseste aerosoolidega kokkupuute negatiivset mõju tervisele. Näiteks on hiljutised tõendid näidanud, et kokkupuude kuumutatavate tubakatoodete teiseste aerosoolidega põhjustab kõrvalseisjatel märkimisväärseid hingamisteede ja südame-veresoonkonna häireid ([8]) ([9]) ([10]) ([11]) ([12]) ([13]). Lisaks põhjustavad nii nikotiini sisaldavad kui ka nikotiinivabad e-sigaretid kõrvalseisjatel kokkupuudet mõõdetava hulga tahkete osakeste ning peatähtsate toksiliste ainete ja saasteainetega ([14]) ([15]) ([16]) ([17]) ([18]) ([19]) ([20]).

(9) WHO on seisukohal, et ükski kõrvalseisja kokkupuute tase ei ole ohutu ega vastuvõetav, ([4]) mistõttu tuleks kasutada ettevaatlikku lähenemisviisi. WHO soovitab kohaldada e-sigarettide suhtes tubakatoodete tarbimise piiramise meetmeid, sealhulgas kaitset kokkupuute eest ([21]) ([4]), ([5]).

(10) Oma 2021. aasta arvamuses e-sigarettide kohta ([22]) jõudis tervise-, keskkonna- ja uute riskide teaduskomitee (SCHEER) järeldusele, et teisesest kokkupuutest e-sigarettide aerosoolidega tingitud hingamisteede, südame-veresoonkonna ja kantserogeensete kahjustuste riski kohta on olemas nõrgad või mõõdukad tõendid.

([5]) Maailma Terviseorganisatsioon. „Report on the global tobacco epidemic 2023: protect people from tobacco smoke“. 2023. ISBN: 978 92 4 007716 4, lk 31–32.

([6]) Maailma Terviseorganisatsioon. „Technical note on the call to action on electronic cigarettes“. 2023, lk 3–4. https://www.who.int/publications/m/item/technical-note-on-call-to-action-on-electronic-cigarettes

([7]) Maailma Terviseorganisatsioon. „Electronic cigarettes call to action“. 2023. https://www.who.int/publications/m/item/electronic-cigarettes—call-to-action

([8]) Maailma Terviseorganisatsioon. „Heated tobacco products: summary of research and evidence of health impacts“. 2023, lk 12–13. https://www.who.int/publications/i/item/9789240042490.

([9]) Maailma Terviseorganisatsioon. „WHO study group on tobacco product regulation: Report on the scientific basis of tobacco product regulation: eighth report of a WHO study group“. 2021. https://www.who.int/publications/i/item/9789240022720.

([10]) Yoshioka T, Shinozaki T, Hori A, Okawa S, Nakashima K, Tabuchi T. „Association between exposure to secondhand aerosol from heated tobacco products and respiratory symptoms among current non-smokers in Japan: a cross-sectional study“. BMJ Open, 2023; 13:e065322. doi: 10.1136/ bmjopen-2022-065322.

([11]) Imura Y, Tabuchi T. „Exposure to secondhand heated-tobacco-product aerosol may cause similar incidence of asthma attack and chest pain to secondhand cigarette exposure: the JASTIS 2019 study“. Int J Environ Res Public Health. 2021; 18(4):1766. doi: 10.3390/ijerph18041766.

([12]) Uguna CN, Snape CE. „Should IQOS emissions be considered as smoke and harmful to health? A review of the chemical evidence“. ACS Omega. 2022; 7(26):22111–24. doi: 10.1021/ acsomega.2c01527.

([13]) Auer R, Concha-Lozano N, JacotSadowski I, Cornuz J, Berthet A. „Heat-not-burn tobacco cigarettes: smoke by any other name“. JAMA Intern Med. 2017; 177(7):1050–2. doi: 10.1001/ jamainternmed.2017.1419.

([14]) Fernández E, Ballbè M, Sureda X, Fu M, Saltó E, Martínez-Sánchez JM. „Particulate matter from electronic cigarettes and conventional cigarettes: a systematic review and observational study“. Curr Environ Health Rep. 2015; 2(4):423–9. doi: 10.1007/s40572-015-0072-x.

([15]) Li L, Lin Y, Xia T, Zhu Y. „Effects of electronic cigarettes on indoor air quality and health“. Annu Rev Public Health. 2020; 41(1):363–80. doi: 10.1146/ annurev-publhealth-040119-094043.

([16]) Hess I, Lachireddy K, Capon A. „A systematic review of the health risks from passive exposure to electronic cigarette vapour“. Public Health Research & Practice, 2016; 26(2).

([17]) Borgini A, Veronese C, De Marco C, Boffi R, Tittarelli A, Bertoldi M *et al.* „Particulate matter in aerosols produced by two last generation electronic cigarettes: a comparison in a real-world environment“. Pulmonology. 2021.

([18]) „Exposure to aerosols from smoking-proxy electronic inhaling systems: a systematic review“. Barcelona: Tobacco Control Unit, Institut Català d'Oncologia; 2016.

([19]) Lerner CA, Sundar IK, Yao H, Gerloff J, Ossip DJ, McIntosh S *et al.* „Vapors produced by electronic cigarettes and e-juices with flavorings induce toxicity, oxidative stress, and inflammatory response in lung epithelial cells and in mouse lung“. PLoS One, 2015; 10(2):e0116732.

([20]) Glantz, S.A., Nguyen, N., & Oliveira da Silva, A.L. (2024). „Population-Based Disease Odds for E-Cigarettes and Dual Use versus Cigarettes“. NEJM Evidence, 3(3). DOI: 10.1056/EVIDoa2300229.

([21]) „Applying tobacco control measures to e-cigarettes, including the supply and demand reduction measures of the WHO FCTC“ (lk 3, https://cdn.who.int/media/docs/default-source/tobacco-hq/regulating-tobacco-products/ends-call-to-action.pdf?sfvrsn=ea4c4fdb_12&download=true, viidates tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsioonile (lk 8, https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/42811/9241591013.pdf?sequence=1).

([22]) SCHEER (Scientific Committee on Health, Environmental and Emerging Risks). „Opinion on electronic cigarettes“. 16. aprill 2021.

(11) Suitsu- ja aerosoolivaba keskkond on üleilmselt tunnustatud ja tõestatud lähenemisviis inimeste tervise kaitsmiseks teisese tubakasuitsu ja teiseste aerosoolide mõju eest.

(12) Viimastel aastatel on uudsete toodete, nagu e-sigaretid ja kuumutatavad tubakatooted, turuosa suurenenud ja nende tarbimine kasvab. Eurobaromeetri andmetel on liidus e-sigarettide tarvitamise osakaal 3 % ja kuumutatavate tubakatoodete kasutamise osakaal 2 %.

(13) Erilist muret seoses uudsete toodete, näiteks e-sigarettide ja kuumutatud tubakatoodete turusuundumustega tekitab nende kasvav levik ja atraktiivsus laste ja noorte seas.

(14) Kokkupuude teisese suitsu ja teiseste aerosoolidega võib laste ja noorte jaoks olla eriti ohtlik ning suurendada tõenäosust, et nad omandavad suitsetamisharjumuse ([4]), ([5]), ([6]).

(15) 2023. aastal hinnati, et 54 % praegustest ja varasematest suitsetajatest oli hakanud regulaarselt suitsetama enne 19. eluaastat, 14 % aga enne 15. eluaastat, lapseeas ([1]).

(16) Uudsete nikotiini sisaldavate toodete tarvitamisel, eriti noorte poolt, on seos sõltuvusega ja see võib saada lähtepunktiks hilisemale traditsiooniliste tubakatoodete kasutamisele ([4]).

(17) On oluline võtta arvesse uudsete toodetega seotud hiljutisi turu- ja tehnoloogiaarenguid, aga ka paremini koordineerida riiklikke suitsu- ja aerosoolivaba keskkonna õigusraamistikke ja muuta need tulevikukindlaks.

(18) Märkimisväärne suitsu ja aerosoolidega kokkupuude toimub praegu majutuskohtade välialadel ning lastele ja noortele mõeldud välialadel. Eurobaromeetri 2023. aasta uuringule vastanutest 74 % väitis, et on viimase kuue kuu jooksul näinud inimesi suitsetamas väliterrassidel, ning 71 % vastanutest ütles, et on näinud inimesi tarvitamas sellistes kohtades e-sigarette või kuumutatavaid tubakatooteid. 42 % vastanutest väitis olevat näinud inimesi suitsetamas lastele ja noortele mõeldud välialadel ning 49 % vastajatest väitis, et on näinud inimesi tarvitamas sellistes kohtades e-sigarette või kuumutatavaid tubakatooteid ([1]).

(19) Mitu liikmesriiki on võtnud kaitsemeetmeid, sealhulgas keelanud suitsetamise siseruumides ja välialadel või keelanud uudsete toodete tarvitamise avalikes kohtades ([23]) ([24]).

(20) Seepärast on asjakohane laiendada soovituse kohaldamisala nii, et see hõlmaks spetsiifilisi välialasid, et paremini kaitsta liidu inimesi, eelkõige lapsi, noori ja haavatavaid inimesi, näiteks krooniliste haiguste või muude terviseprobleemidega inimesi ja rasedaid kokkupuute eest teisese suitsu ja teiseste aerosoolidega, mis eralduvad uudsetest toodetest, nagu kuumutatavad tubakatooted, nikotiini sisaldavad või nikotiinivabad e-sigaretid, tubaka aseained ning mis tahes muud suitsu ja/või aerosooli tekitavad tooted, nagu taimsed suitsetatavad tooted või taimsed kuumutatavad tooted.

(21) Soovituse läbivaatamise toetamiseks toimus 2022. aasta juunist juulini tagasisidekorje ning 2023. aasta märtsist maini korraldatud sihipäraste konsultatsioonide käigus konsulteeriti liikmesriikide pädevate asutuste, kodaniku-ühiskonna organisatsioonide, asjaomaste ettevõtjate ja muude asjaomaste sidusrühmadega.

(22) Nõukogu võtab teadmiseks, et komisjon kavatseb olemasolevate liidu programmide ja koostöövahendite kaudu toetada liikmesriike soovituse tõhusal rakendamisel.

(23) Eelkõige võtab nõukogu teadmiseks, et komisjon kavatseb aidata tugevdada selles valdkonnas teadusuuringuid. Teadusuuringud peaksid hõlmama uudseid tooteid (nt nikotiini sisaldavad või nikotiinivabad e-sigaretid ja kuumutatavad tubakatooted); tubaka aseaineid, mis tekitavad suitsu või aerosoole, ning mis tahes muid suitsu ja/või aerosooli tekitavaid tooteid; ning nikotiini vabastavaid tooteid ja nikotiini vabastavate toodete tarvitamist jäljendavaid tooteid. Samuti on kavas tugevdada käesolevas soovituses käsitletud teemadel tehtavat rahvusvahelist koostööd, sealhulgas teadusuuringute valdkonnas.

(24) Nõukogu võtab samuti teadmiseks, et komisjon kavatseb töötada välja ennetusvahendite komplekti, mis toetab laste ja noorte tervise paremat kaitset nende kõige haavatavamas ja isiksust kujundavamas eas, keskendudes muu hulgas suitsetamise ja nikotiinisõltuvuse ennetamisele ning käsitledes vaimse ja füüsilise tervise ning peamiste tervist mõjutavate tegurite vahelisi seoseid.

([23]) Komisjoni talituste töödokument, mis on lisatud nõukogu soovitusele suitsu- ja aerosoolivaba keskkonna kohta, millega asendatakse nõukogu soovitus 2009/C 296/02, 13519/24 ADD 2.

([24]) Uuring suitsuvaba keskkonna ning tubaka- ja seonduvate toodete reklaami kohta, 2021.

(25) Nõukogu võtab samuti teadmiseks, et komisjon kavatseb viie aasta jooksul pärast soovituse vastuvõtmist anda liikmesriikide esitatud teabe põhjal aru käesoleva soovituse rakendamisel tehtud edusammudest.

(26) Samuti tuleks arvesse võtta dokumenti „Suunised kaitseks tubakasuitsuga kokkupuutumise eest, nagu need on vastu võetud WHO tubakatoodete tarbimise leviku vähendamise raamkonventsiooni osaliste teisel konverentsil“. Liikmesriike tuleks julgustada minema kõnealustes suunistes sisalduvatest meetmetest kaugemale ja neid laiendama.

(27) Käesoleva soovituse kohaldamisala on sellega asendatava soovituse 2009/C 296/02 omast laiem, et kaitsta liidu inimesi paremini teisese suitsu ja teiseste aerosoolide eest, aidata kaasa Euroopa vähitõrje tegevuskava tubakaga seotud eesmärkide saavutamisele, ning aidata vähendada suitsetamise ning uudsete toodete tarvitamise levikut ning denormaliseerida suitsetamine ja uudsete toodete tarvitamine.

(28) Suitsetamise denormaliseerimiseks ning suitsetamise ja uudsete toodete tarvitamise leviku vähendamiseks on vaja liidu tasandil võtta ulatuslikke meetmeid. Seepärast on oluline, et käesoleva soovitusega kaasneks intensiivne tubakat käsitlevate ELi õigusaktide hindamise ja läbivaatamise töö, mille käigus käsitletakse eelkõige muresid seoses noorte juurdepääsuga uudsetele tubaka- ja nikotiinitoodetele,

SOOVITAB LIIKMESRIIKIDEL, võttes arvesse riikide pädevust ja rakendamisega seotud eripärasid:

1. tagada siseruumides asuvates töökohtades, avalikes siseruumides ja ühistranspordis tõhus kaitse tubakasuitsuga kokkupuute eest, nagu on sätestatud FCTC artiklis 8 ja tuginedes esitatud suunistele kaitse kohta tubakasuitsuga kokkupuute eest, mis võeti vastu kõnealuse raamkonventsiooni osaliste teisel konverentsil;

2. tagada siseruumides asuvates töökohtades, avalikes siseruumides ja ühistranspordis tõhus kaitse kokkupuute eest teiseste heitmetega, mis tulenevad selliste uudsete toodete tarvitamisest, mis tekitavad suitsu ja/või aerosoole, näiteks kuumutatavad tubakatooted, nikotiini sisaldavad või nikotiinivabad e-sigaretid, tubaka aseained, ning mis tahes muude suitsu ja/või aerosooli tekitavate toodete, nagu taimsed suitsetatavad tooted, tarvitamisest (edaspidi mõistet „kokkupuude tubakasuitsuga“ hõlmavana: „kokkupuude teisese suitsu ja teiseste aerosoolidega“);

3. tagada tõhus kaitse teisese suitsu ja teiseste aerosoolidega kokkupuute eest vaba aja veetmise välialadel, eriti seal, kus võivad sageli viibida lapsed, noored ja haavatavad isikud. Nende alade hulka peaksid kuuluma avalikud mänguväljakud, lõbustuspargid, ujulad, rannad, loomaaiad ja muud sarnased välialad;

4. tagada tõhus kaitse teisese suitsu ja teiseste aerosoolide eest teenindusettevõtetega seotud väli- või poolvälialadel (nt osaliselt kaetud, seintega, tarastatud või muul viisil piiritletud aladel, mis asuvad nende ettevõtete kõrval või lähedal, sealhulgas katustel, rõdudel, verandadel ja terrassidel). Hõlmatud peaksid olema restoranide, baaride, kohvikute ja muude sarnaste asutuste välialad;

5. tagada tõhus kaitse teisese suitsu ja teiseste aerosoolide eest ühistranspordiga seotud väli- või poolvälialadel, sealhulgas bussi-, trammi- ja rongipeatustes ning lennujaamades;

6. tagada tõhus kaitse teisese suitsu ja teiseste aerosoolide eest välialadel, mis on seotud töökohaga;

7. tagada tõhus kaitse teisese suitsu ja teiseste aerosoolide eest välialadel, mis on seotud tervishoiuasutustega. Nende asutuste hulka peaksid kuuluma haiglad, kliinikud, tervisekeskused, hooldekodud ja muud sarnased asutused;

8. tagada tõhus kaitse teisese suitsu ja teiseste aerosoolide eest välialadel, mis on seotud lastele ja noortele haridust ja koolitust pakkuvate asutustega. Nende asutuste hulka peaksid kuuluma koolieelsed lastehoiuasutused, põhi- ja keskkoolid, kutseõppe- ja koolitusasutused, ülikoolid, noortekeskused ja muud sarnased asutused;

9. kaaluda muude välialade, kuhu tõenäoliselt kogunevad lapsed, alaealised või haavatavad inimesed, hõlmamist täiendavate meetmetega, mis toetavad tubaka ja nikotiini tarvitamise ja nendest ainetest sõltuvuse ennetamist ning üldiselt suitsu- ja aerosoolivaba keskkonna saavutamist. Hõlmatud peaksid muu hulgas olema välialad, kus korraldatakse üritusi, avalike ürituste tribüünid ja publikualad, samuti avalike hoonetega seotud alad, kus tõenäoliselt liigub jalgsi rohkelt inimesi (nt kaubanduskeskuste sissepääsud, avalike hoonete sisehoovid);

10. kaaluda muude alade, näiteks eraautode, kus viibivad lapsed, alaealised või haavatavad inimesed, hõlmamist täiendavate meetmetega, mis toetavad tubaka ja nikotiini tarvitamise ja nendest ainetest sõltuvuse ennetamist ning üldiselt suitsu- ja aerosoolivaba keskkonna saavutamist;

11. töötada välja suitsu- ja aerosoolivaba keskkonna poliitika ja/või seda tugevdada, tehes järgmist:

    a) töötades välja riiklikud strateegiad ja programmid teisese suitsu ja teiseste aerosoolidega kokkupuute eest tõhusa kaitse tagamiseks;

    b) viies ellu ja/või töötades välja ennetus-, suitsetamisest loobumise ja teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, näiteks haridus-, kaasamis- ja teavituskampaaniaid suitsu- ja aerosoolivaba keskkonna meetmete järgimise tagamiseks. Sellised kampaaniad võiksid olla ka osa algatustest, millega soovitakse vähendada sõltuvust. Need võivad põhineda Euroopa vähitõrje tegevuskavas sisalduvatel ennetusalgatustel ja/või neid täiendada;

    c) tagades, et nõuete järgimise edendamiseks on olemas asjakohased struktuurid ja mehhanismid, ning rakendades ja/või töötades välja selliseid parimaid tavasid, mis võivad parandada suitsu- ja aerosoolivaba keskkonna meetmete rakendamist ja täitmise tagamist;

12. teha koostööd, et vahetada parimaid tavasid uute suitsu- ja aerosoolivaba poliitika meetmete, programmide ja strateegiate väljatöötamisel või olemasolevate tugevdamisel, tagamaks nende terviklikkuse, ning et töötada välja ambitsioonikad ja tõhusad lähenemisviisid suitsu- ja aerosoolivaba keskkonna saavutamiseks ning neid katsetada;

13. teha tihedat koostööd omavahel ja komisjoniga, et töötada välja sidus määratluste, võrdlusaluste ja näitajate raamistik käesoleva soovituse tõhusaks rakendamiseks ning asjakohasuse korral jälgida, hinnata ja ajakohastada selle meetmeid;

14. esitada komisjonile, asjakohasel juhul juba kehtivate kohustuste raames, aruanne võetud meetmete rakendamise ja edusammude kohta kõigepealt kolm aastat pärast käesoleva soovituse vastuvõtmist ja seejärel iga viie aasta tagant.

Soovitus 2009/C 296/02 asendatakse käesoleva soovitusega.

Brüssel, 3. detsember 2024

Nõukogu nimel

eesistuja

NAGY M.